

Rasprostranjenost sorti vinove loze u vinogradarstvu Istre

U veoma staroj vinogradarskoj kulturi Istre, na relativno malom prostoru, nakupile su se tokom dugog niza stoljeća mnogobrojne sorte vinove loze različita porijekla i izgrađene su brojne endemične sorte, podvarijeteti i tipovi. O tome kako se u prošlosti razvijao sortiment i kako se mijenjala struktura sorti v. loze (obim zastupljenosti) u Istri veoma je malo poznato.

Iz statističkih podataka tadašnjeg ministarstva poljoprivrede u Beču, vidi se da je u drugoj polovini prošlog stoljeća proizvodnja crnih vina bila 3—4 puta veća od proizvodnje bijelih. Osim crnih i bijelih, proizvodilo se također i nešto crvenih (šiler) vina, koja su se uglavnom kupažirala sa crnim. Proizvodnja stolnog grožđa bila je neznatna i služila je uglavnom za direktni konzum. Na početku ovog stoljeća odnos crnih i bijelih vina nešto se izmijenio u korist bijelih. Od godine 1903. do 1912. taj je odnos varirao između 3,7 i 2,8 (crnih) naprama 1 (bijelih), s tendencijom povećanja bijelih. Sve do talijanske okupacije (1918) taj je odnos ostao neizmijenjen, a od 1929. god. (pojava svjetske privredne krize) udio bijelih sorti naglo raste. U cjelini uzevši, u Istri se proizvodilo za tržište crno vino, iako je u nekim područjima: Buje, Buzet, Pazin, Motovun, Opatija i Cres, proizvodnja bijelih vina bila pretežna.

Struktura sorti v. loze od polovine prošlog vijeka do danas korjenito se izmijenila, i to najprije u pravcu sužavanja broja sorti, a onda i u pravcu smanjenja udjela crnih i povećanja udjela bijelih sorti. Prva značajna promjena nastala je poslije pojave zaraze oidiuma, a još značajnija poslije zaraze peronospore, koja je po prvi put nađena u vinogradu Poljoprivredne škole — stanice u Poreču 1881. godine. Ove su zaraze eliminirale više osjetljivih sorti ili smanjile njihov udio u sortimentu. Godine 1880. utvrđena je filoksera u selu Kortina kod Pinara. U toku prvog obnavljanja vinograda, koje je potrajalo sve do početka Prvog svjetskog rata (1914), ponovno je izmijenjen sortiment v. loze. Razlog je bio u tome što nije bilo iskustva u pogledu srodnosti plemenitih sorti prema američkim podlogama, radi čega nije bilo sigurnosti u izboru sorti, a nije se raspolagalo ni dovoljnim količinama plemki za cijepljenje. Zato nije moglo biti neke stručne usmjerenosti u izboru sorti. Drugi važan razlog za promjenu sortimenta bio je ekonomske prirode. Rastuća potražnja vina izazvala je povećanje proizvodnje. Ali, kad je prva obnova vinograda poslije filokserne zaraze bila uglavnom dovršena (u prvoj dekadi ovog vije-

ka), tržište Trsta i druga tržišta izvan Istre bila su zasićena. Došlo je do konkurencije, u kojoj istarska crna vina, do izvjesne mjere, nisu zadovoljavala svojim kvalitetom. Otada je sortiment počeo brzim tempom evoluirati u pravcu izbora kvalitetnih sorti. U još oštrijoj formi došlo je do izražaja pitanje kvaliteta za vrijeme talijanske okupacije, naročito u vrijeme svjetske privredne krize (od godine 1929.), kada su i površine vinograda u velikoj mjeri smanjene.

Sve do nedavna (približno do 1925. godine) dominirala je u proizvodnji crna sorta teran (rafošk). U područjima proizvodnje bijelih vina dominirale su domaće sorte. Tako na pr. u Bužeštini glavninu proizvodnje do filokserne zaraze sačinjavale su sorte: plavnica (gnjet), hrvatica crvena i plavnica, od kojih se priređivalo bijelo i crveno vino, ili su se miješale s teranom za crno vino. Pored terana, koji je svuda bio zastupljen, u svim područjima pretezale su nad stranim brojne endemične sorte, crne i bijele. Od polovine prošlog stoljeća počelo se s uvođenjem stranih kvalitetnih sorti (traminac, pinoti, kaberneti, talijanska graševina i dr.) ali ni do danas one nisu zauzele važnije mjesto u proizvodnji. Najvažnija promjena u sortimentu sastojala se u postepenom povećanju udjela malvazije (bijela sorta) uglavnom na račun terana. Od crnih sorti počela se uvoditi borgonja crna (Gamay), također na račun terana. Ovaj proces promjene sortimenta ubrzan je za vrijeme talijanske okupacije. Malvazija se naglo proširila i postala glavna sorta, tako da se proizvodnja bijelih vina sve više povećavala na račun crnih. Dok na zapadu, u Poreštini i Bujštini, malvazija već zauzima 60—90% svih sorata, ovaj proces njenog širenja u drugim područjima traje još i danas. Samo na otocima (Cres, Lošinj) njen udio u sortimentu još je uvijek beznačajan.

Paralelno s drugim vinogradarskim istraživanjima koja smo provodili uglavnom od godine 1946. do 1948., organizirali smo i anketiranja o rasprostranjenosti sorti v. loze u Istri. U ovome smo dobili pomoć od studenata Poljoprivredno-šumarskog fakulteta u Zagrebu, koji su obavljali ferijalnu praksu na Srednjoj poljoprivrednoj školi u Poreču, kao i pomoć odabranih đaka te škole. I jedni i drugi su prije polaska na teren prošli kroz poseban kratki seminar. U svemu je kroz tri sezone (1946—1948) anketirano 504 sela i zaselka. Područje bivše zone »B« (Bujština) nije bilo obuhvaćeno, pa smo naknadno dobili ocjenu rasprostranjenosti od ing. A. Posedela s Poljoprivredne stanice u Bujama, na čemu mu srdačno zahvaljujemo. Njegova ocjena zastupljenosti sorti odnosi se na godinu 1956. Anketiranja su vršena tako, da su ispunjavani upitni arci na temelju kazivanja više naprednijih vinogradara. Svake godine obilazili smo većinom druga sela, kako bi se anketiranjem obuhvatio što veći teritorij. Studenti i đaci bili su podijeljeni u grupe od 3—7 ispitivača. Svaka grupa bila je zadužena za određeno područje. Za veća područja bilo je određeno više ispitivača, a svaki od njih ispitivao je određeni broj sela. Ispitivači su se svake godine mijenjali. Prikupljene podatke kontrolirali smo, i dopunjavali na osnovu ličnog poznavanja i u diskusiji s pojedinim ispitivačima.

Nažalost, nismo mogli dobiti podatke o broju čokota po mjesnim narodnim odborima, odnosno po selima, pa nije bilo moguće (preciznijom metodom) izračunati zastupljenost sorti po općinama (bivšim kotarima). Radi toga smo postotak zastupljenosti sorti u pojedinim općinama ocijenili na temelju podataka zastupljenosti sorti u anketiranim selima i na temelju ličnog poznavanja teritorijalnog rasprostranjenja broja čokota. Iz ovako dobivenih podataka izveden je pregled za pojedine podrajone i za cijelu oblast Istre. Statistički podaci o broju čokota uzeti su od Statističkog ureda NRH za godinu 1955.

Rezultati naših anketiranja rasprostranjenosti sorti vinove loze u Istri treba da posluže u prvom redu unapređenju sortimenta, a onda i prerađivačkim poduzećima, zadrugama i vinarskoj trgovini kao orijentacija i podstrek.

Nakon oslobođenja Istre pokazalo se da su dotadašnja istraživanja i raspoloživi podaci bili oskudni i jednostrani. To nas je ponukalo da pristupimo anketiranju rasprostranjenosti sorti v. loze. Ti su podaci trebali poslužiti kao jedan od osnova za organizaciju obnove u ratu zapuštenih i uništenih vinograda i za organizaciju prerade i trgovine na novim društvenim temeljima. Rezultati tih anketiranja dobro su došli u onom poratnom periodu, a nadamo se da će i sada, makar i s malim zakašnjenjem, njihovo objavljivanje biti korisno.

I. Zapadni i južni obalni pojas

1. OPĆINA UMAG — ukupno čokota 2,802.000.

Bijele sorte — 95 ⁰ / ₀	
Vodeće: malvazija — 95 ⁰ / ₀	2,528.900 čokota
Ostale: brajdenica, pagadebit, muškat b., pergola izolana b., borgonja b., pinot b., plemenka — 5 ⁰ / ₀	133.100 čokota
Crne sorte — 5 ⁰ / ₀	
Vodeće: teran - rafošk — 75 ⁰ / ₀	105.080 čokota
Prateće: borgonja c. — 15 ⁰ / ₀	21.100 čokota
Ostale: hrvatica, barbera, kabernet, pinot c., izabela i dr. — 10 ⁰ / ₀	14.010 čokota

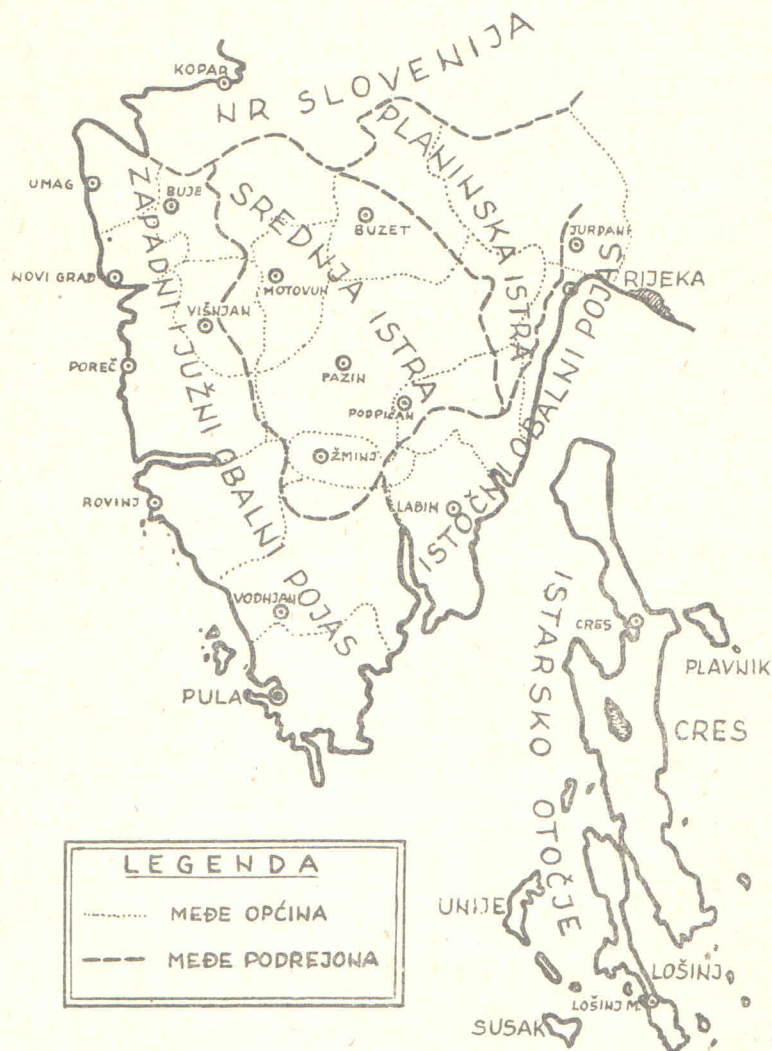
2. OPĆINA BUJE — ukupno čokota 11,160.700.

Bijele sorte — 95 ⁰ / ₀	
Vodeće: malvazija — 95 ⁰ / ₀	10,072.532 čokota
Ostale: isto kao u općini Umag — 5 ⁰ / ₀	530.133 čokota
Crne sorte — 5 ⁰ / ₀	
Vodeće: teran — rafošk — 40 ⁰ / ₀	
plavina — 40 ⁰ / ₀	
Prateće: borgonja c. — 10 ⁰ / ₀	
tinta — 5 ⁰ / ₀	
	528.100 čokota
Ostale: hrvatica, barbera, kabernet, pinot c., izabela i dr. — 5 ⁰ / ₀	29.900 čokota

3. OPĆINA NOVIGRAD — ukupno čokota 1,860.000.

Bijele sorte — 95 ⁰ / ₀	
Vodeće: malvazija — 95 ⁰ / ₀	1,678.650 čokota

Ostale: isto kao u općini Umag — 5%	88.350 čokota
Crne sorte — 5%	
Vodeće: plavina	
Ostale: isto kao u općini Umag — 5%	93.000 čokota

Slika 1. Vinogradarski podrežoni

4. OPĆINA POREČ — ukupno čokota 12,145.302.	
Bijele sorte — 60%	
Vodeće: malvazija — 85%	6,190.703 čokota
Prateće: pinot b. i muškati b i c. — 5%	364.159 čokota
Ostale: burbonja b., brajdenica, izolana b., plemenka, pjantadela, traminac, Semillon i drugo — 10%	728.318 čokota
Crne sorte — 40%	

Vodeće: borgonja c. — 55 ⁰ / ₀	2,674.166 čokota
teran — 25 ⁰ / ₀	1,215.530 čokota
Prateće: hrvatica — 10 ⁰ / ₀	486.212 čokota
Ostale: terančić, barbera, kabernet, pinot c., teroldigo, tintoria, žakez — 10 ⁰ / ₀	486.212 čokota
5. OPĆINA VIŠNJAN — ukupno čokota 7,360.000.	
Bijele sorte — 60 ⁰ / ₀	
Vodeće: malvazija — 70 ⁰ / ₀	3,091.200 čokota
Prateće: izolana b. — 5 ⁰ / ₀	220.800 čokota
pinot b. — 5 ⁰ / ₀	220.800 čokota
Ostale: pagadebit, muškat b. i c., burgonja b., brajdenica (duranija), plemenka, pjantadela, divojčica (muškata), i dr. — 20 ⁰ / ₀	883.200 čokota
Crne sorte — 40 ⁰ / ₀	
Vodeće: burgonja c. — 40 ⁰ / ₀	1,177.600 čokota
teran — 40 ⁰ / ₀	1,177.600 čokota
Prateće: hrvatica — 10 ⁰ / ₀	294.400 čokota
Ostale: izolana c. (arbula), pinot c., barbera, teroldigo, tinta, izabela (fragola), i dr. — 10 ⁰ / ₀	294.400 čokota
6. OPĆINA ROVINJ — ukupno čokota 5,035.000.	
Bijele sorte — 55 ⁰ / ₀	
Vodeće: malvazija — 70 ⁰ / ₀	1,938.475 čokota
Prateće: muškat b. i c. — 5 ⁰ / ₀	138.462 čokota
Ostale: pinot b., dinela, draganela, pinela, borgonja b., pinot c., pagadebit, Sauvignon, žirnjača b. (Ovi de gallo), i dr. — 25 ⁰ / ₀	692.312 čokota
Crne sorte — 45 ⁰ / ₀	
Vodeće: teran — 55 ⁰ / ₀	1,246.162 čokota
Prateće: hrvatica, burgonjac — 10 ⁰ / ₀	226.575 čokota
Ostale: barbera, bontempa, marzemin, merlot, pinot c., teroldigo, kabernet, plavina (Nera tenera), tintoria, žakez, i dr. — 35 ⁰ / ₀	793.012 čokota
7. OPĆINA PULA — ukupno čokota 1,808.600.	
Bijele sorte — 40 ⁰ / ₀	
Vodeće: malvazija — 60 ⁰ / ₀	434.064 čokota
Ostale: brajdenica (duranija), ribola, pagadebit, borgonja b., muškat b., muškaton, muškat aleksandrijski, pinot b. i c., i dr. — 40 ⁰ / ₀	289.376 čokota
Crne sorte — 60 ⁰ / ₀	
Vodeće: teran — 65 ⁰ / ₀	705.354 čokota
Prateće: jalovina, golovina (hrvatica), borgonja c. — 20 ⁰ / ₀	217.032 čokota
Ostale: tribidrag, kabernet, bontempa, muškat c., pinot c., pasojedac, tintoria, i dr. — 15 ⁰ / ₀	162.774 čokota
8. OPĆINA VODNJAN — ukupno čokota 4,662.000.	
Bijele sorte — 40 ⁰ / ₀	
Vodeće: malvazija — 65 ⁰ / ₀	1,192.120 čokota
Ostale: muškat b., ribola, belina, pinot b. i c., opačevina, cibib, muškaton, borgonja b., brajdenica, draganela, i dr. — 35 ⁰ / ₀	652.680 čokota
Crne sorte — 60 ⁰ / ₀	
Vodeće: teran — 65 ⁰ / ₀	1,818.180 čokota
Prateće: pasojedac, golovina (hrvatica), borgonja c., jalovina — 20 ⁰ / ₀	559.440 čokota
Ostale: šurina (plavina), barbera, tintoria, kabernet, tribidrag, muškat c., pinot c., bontempa, i dr. — 15 ⁰ / ₀	419.580 čokota

II. Srednja Istra

1. OPĆINA BUZET — ukupno čokota 3,223.000.

Bijele sorte — 60%		
Vodeće: malvazija — 30%		580.140 čokota
brajdenica (duranija) — 20%		386.760 čokota
Prateće: pergola (ošjevina), plemenka, pocalina, izolana b., opačevina (garganja), pagadebit, muškat b. i c. — 30%		580.140 čokota
Ostale: trbjan, sipica, volovina, hrvatica crvena, draganela, muškaton, pinot b. i c., kraljevina, belina, divojčica (cibabiba), borgonja b., veltlinac, ribola, i dr. — 20%		386.760 čokota
Crne sorte — 40%		
Vodeće: teran - rafošk — 60%		773.520 čokota
Prateće: plavnica i plavina — 20%		257.840 čokota
Ostale: terančić, brzamin (marzemini), kavčina, portugizac (portugalka), borgonja c., barbera, pinot c., tinta, izabela (fragola), žakež, i dr. — 20%		257.840 čokota

2. OPĆINA MOTOVUN — ukupno čokota 3,377.800.

Bijele sorte — 60%		
Vodeće: malvazija — 55%		1,114.674 čokota
brajdenica (duranija) — 25%		506.670 čokota
Ostale: divojčica, borgonja b., muškat b. i c., pagadebit, pergola, muškaton, pinot b., belina, rogović, plemenka, oprtaljščina, izolana b., trbjan, volovina, i dr. — 20%		405.336 čokota
Crne sorte — 40%		
Vodeće: teran - rafošk — 60%		810.672 čokota
Prateće: borgonja c. — 10%		135.112 čokota
plavnica (šurina) — 10%		135.112 čokota
Ostale: hrvatica, izolana c. (arbula), barbera, teroldigo, terančić, brzamin, alikant, tinta, šajbeš izabela (fragola), i dr. — 20%		270.224 čokota

3. OPĆINA PAZIN — ukupno čokota 6,555.200.

Bijele sorte — 70%		
Vodeće: brajdenica — 40%		1,835.456 čokota
malvazija — 25%		1,147.160 čokota
Ostale: izolana b., trbjan, pinela, rogović, plemenka, volovina b., hrvatica crvena, draganela, pinot b. i c., muškat b. i c., borgonja b., belina, pergola, opačevina, tal. graševina, traminac, pagadebit, kraljevina, i dr. — 35%		1,606.024 čokota
Crne sorte — 30%		
Vodeće: teran — 35%		688.296 čokota
Prateće: borgonja c., hrvatica, šurina (plavnica), tinta — 15%		294.984 čokota
Ostale: barbera, pinot c., terančić, kabernet, dinela, alikant, izabela (fragola), šajbeš, žakež, i dr. — 50%		983.280 čokota

4. OPĆINA ŽMINJ — ukupno čokota 2,466.000.

Bijele sorte — 30%		
Vodeće: malvazija — 30%		221.940 čokota
brajdenica — 30%		221.940 čokota

Ostale: pinela, pinot b. i s., muškat b. i c., plemenka, izolana b., belina, borgonja b., i dr. — 40%	295.920 čokota
Crne sorte — 70%	1,380.960 čokota
Vodeće: teran — 80%	
Ostale: borgonja c., hrvatica, barbera, izabela (fragola), alikant, i dr. — 20%	345.240 čokota
5. OPĆINA PODPIČAN — ukupno čokota 1,396.530.	
Bijele sorte — 60%	
Vodeće: malvazija — 40%	335.167 čokota
Brajdenica — 30%	251.375 čokota
Ostale: belina, bela ruža, borgonja b., trbjan, zelenjak, brsečko b., pinot b., izolana b., traminac, i dr. — 30%	251.375 čokota
Crne sorte — 40%	223.445 čokota
Vodeće: teran — 40%	
Ostale: hrvatica, pinot c., plavina (šurina), terančić, kabernet, francusko (d. r. hibrid), španjoli (d. r. hibrid), izabela (fragola), i dr. — 60%	335.167 čokota

III. Istočni obalni pojas

1. OPĆINA LABIN — ukupno čokota 565.225.	
Bijele sorte — 35%	
Vodeće: malvazija — 40%	79.131 čokot
Prateće: belina, brajdenica, trbjan, brsečko b., borgonja b. — 25%	49.457 čokota
Ostale: bela ruža, zelenjak, draganela, guština (agostenga), opačevina, muškat b. i c., i dr. — 35%	69.240 čokota
Crne sorte — 65%	183.698 čokota
Vodeće: teran — 50%	
Ostale: pasojedac, plavina (plavinac), borgonja c., kabernet, španjoli (d. r. hibrid), francusko (d. r. hibrid), izabela (fragola), tintoria, i dr. — 50%	183.698 čokota
2. i 3. OPĆINA OPATIJA i OPĆINA JURDANI	
O. Opatija — ukupno čokota 1,511.360.	
O. Jurdani — ukupno čokota 139.909.	
Bijele sorte — 80%	
Vodeće: verđić — 25%	330.254 čokota
malvazija — 20%	264.203 čokota
brajkovac b. — 15%	198.152 čokota
divljak — 10%	132.102 čokota
Prateće: opačevina, veli par, muškat b., mejsko b. — 15%	198.152 čokota
Ostale: belina, draganela, bodulsko b., brsečko b., plemenka, gustošljen, žlahtina, i dr. — 15%	198.152 čokota
Crne sorte — 20%	115.589 čokota
Vodeće: plavac (plavica) — 35%	49.538 čokota
golubinac c. (hrvatica) — 15%	49.538 čokota
marinčić — 15%	33.025 čokota
Prateće: teran — 10%	16.513 čokota
brajkovac c. — 5%	
Ostale: slovensko crno, teranica, portugizac, bodulsko c., tinta, terančić, izabela (fragola), i dr. — 20%	66.050 čokota

IV. Istarsko otočje

1. OPĆINA CRES — ukupno čokota 2,182.400.	
Bijele sorte — 80%	
Vodeće:	draganela — 50%
	opačevina — 20%
	bela ruža — 15%
	85% . . . . . 1,484.032 čokota
Ostale:	filipić, krizol, muškat b., malvazija, i dr.
	— 15% . . . . . 261.888 čokota
Crne sorte — 40%	
Vodeće:	magrovina — 70%
Prateće:	baštijanac — 10%
	plavica — 10%
	87.296 čokota
Ostale:	kobilar, izabela, i dr. — 10% . . . . . 43.648 čokota
2. OPĆINA LOŠINJ MALI — ukupno čokota 2,651.660.	
Bijele sorte — 15%	
Vodeće:	draganela — 20%
	krizol — 20%
	159.096 čokota
Prateće:	opačevina — 15%
	sušac b. — 15%
	119.322 čokota
Ostale:	muškat b., malvazija, belunić, bela ruža, brajkovac b., žlahtina, gustošljen, belina, i dr. — 30% . . . . . 119.322 čokota
Crne sorte — 85%	
Vodeće:	trojšćina — 30%
Prateće:	sušac c. (sansigot) — 20%
	prosjac — 15%
	plavica — 5%
	901.544 čokota
Ostale:	teran, baštijanac, babiće crni, uslovina, ja- kuc, izabela (fragola), i dr. — 30% . . . . . 676.158 čokota

Pregled struktura najrasprostranjenijih sorti

Na teritoriji Istre ima, prema statističkim podacima za god. 1955. ukupno **70,923.686** čokota vinove loze na 14.643,5 hâ, od toga 1,018.599 čokota domaće (necijepljene) v. loze na 157,7 hâ osim toga ima 560.784 čokota direktno rodnih hibrida na 130 hâ — većinom raznih bojadi-sara, pomiješanih s drugim sortama u vinogradima.

Najrasprostranjenije sorte zastupljene su, prema naprijed izni-jetim podacima, u zaokruženim brojevima, ovako:

BIJELE SORTE — 60%	
Malvazija	30,870.000 čokota 43,0%
Brajdenica (duranija)	3,202.000 čokota 4,5%
Draganela	917.000 čokota 1,3%
Muškat bijeli i crveni	848.000 čokota 1,2%
Pinot bijeli	810.000 čokota 1,1%
Izolana bijela	612.000 čokota 0,8%
Opačevina (garganja)	610.000 čokota 0,8%
	37,869.000 čokota 53,4%
Ostale sorte	4,685.000 čokota 6,6%
	42,554.000 čokota 60 %

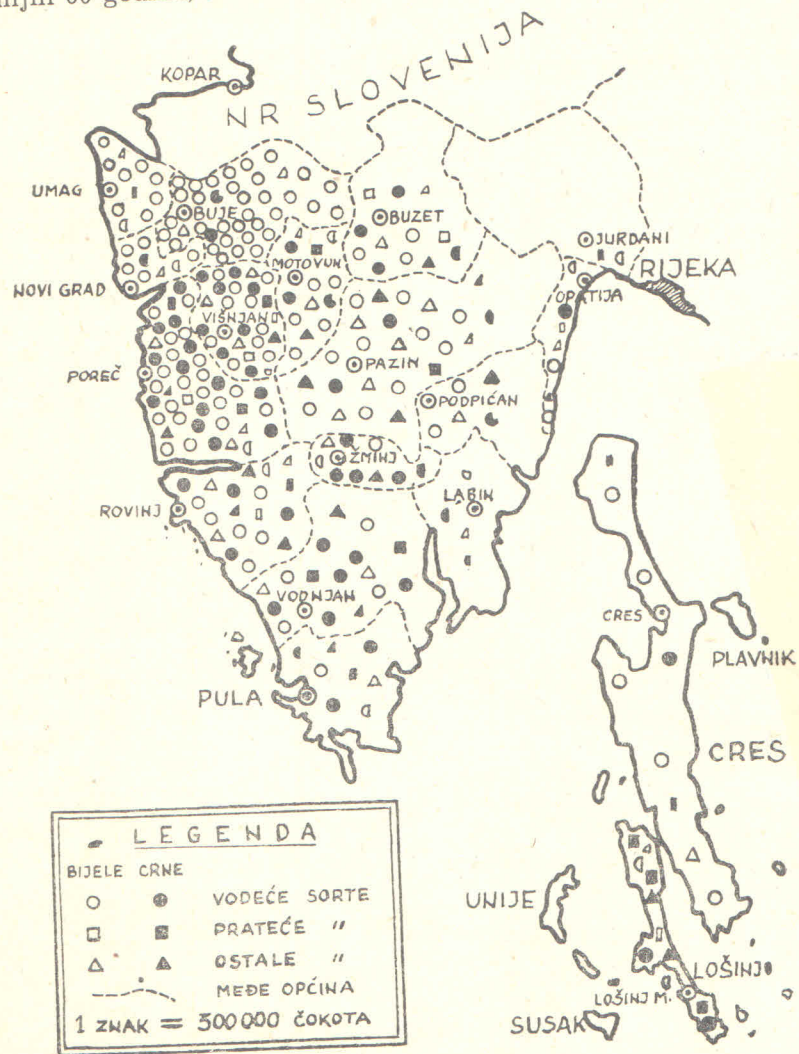

CRNE SORTE — 40%

Teran — rafošk
Borgonja crna
Hrvatica crna
Plavina i plavnica
Ostale sorte

10,582.000 čokota 15 %
4,417.000 čokota 6,20%
1,308.000 čokota 1,90%
667.000 čokota 0,90%
16,974.000 čokota 24 %
11,395.000 čokota 16 %
28,369.000 čokota 40 %

Ovaj pregled približne rasprostranjenosti sorti v. loze pokazuje kako su velike promjene nastale u strukturi sortimenta tokom posljednjih 60 godina, a naročito posljednjih 25—30 godina. Najvažnija

Slika 2. Rasprostranjenost sorti vinove loze

promjena je u tome što je udio malvazije veoma porastao, i to u prvom redu na račun terana. Sada bijele sorte pretežu nad crnim. Značajan je i porast udjela burgonje crne (Gamay), opet najviše na račun terana.

Međutim, pogledamo li strukturu sorti pojedinih područja, onda vidimo da je udio terana veoma visoko na jugu (Rovinj), Pula, Vodanj), a u Srednjoj Istri je on, poslije malvazije, najrasprostranjenija sorta. Malvazija je prodrla u sva područja, samo na otocima je — kako je već rečeno — još uvijek beznačajna po svojoj rasprostranjenosti. Općina Opatija ima svoj specifičan sortiment, različit od drugih općina. Na otocima su također zastupljene posebne sorte.

Među »ostalim sortama« ističu se neke, koje nalazimo u gotovo svim područjima kontinentalnog dijela, ali među njima ima i lokalnih, s ograničenim radiusom rasprostranjenosti. Značajne su među »ostalim« od bijelih: borgonja bijela, plemenka, pinot sivi, pagadebit, pergola, ribola, belina, volovina, muškaton, trbjan. Manje su zastupljene: traminac, Semillon, talijanska graševina, kraljevina, rogović, crvena hrvatica, veltlinac i druge neke strane i domaće sorte. U općini Labin dolaze lokalne sorte: bela ruža, zelinjak i brsečko belo, a u općini Opatija su najvažnije ove lokalne sorte: verdić, brajkovac b., divljak, veli par, mejsko belo, brsečko belo, pa gustošljen i žlahatina (iz bakarskog područja). Na Cresu su značajne lokalne sorte: filipić, krizol, a na Lošinju pored krizola sušac bijeli i belunić.

Značajnije crne sorte u kategoriji »ostale sorte« su ove: pinot c., barbera, teroldigo, izolana c., marzemin, bontempa, kabernet f. i s., terančić, dinela. Mnogo manje su zastupljene Merlot i Freiss. Značajnije su i bojadisare, kojih ima svuda pomalo: tinta, tintorija, alikant, žakez i još neke, kao i neki hibridi: izabela (Uva fragola) za stolno grožđe, i dr. Važne lokalne sorte su na jugu (Pula, Vodnjan): jalovina, pasojedac, tribidrag; u Srednjoj Istri mjestimično: portugizac i kavčina; u Opatiji: plavac, marinčić, brajkovac c., i još neke manje zastupljene; na Cresu je najrasprostranjenija crna sorta magrovina, koju prate baštijanac c., plavica i kobilar; na Lošinju je najviše zastupljena trojšćina, pa sušac crni (sansigot), prosjac, plavica, baštijanac c., babiće, jakuc i još neke malo zastupljene.

Veoma je velik broj endemičnih sorti, koje ovdje nisu spomenute. Njihov udio u proizvodnji veoma je malen, i sve više ustupaju mjesto drugim sortama, u prvom redu malvaziji.